

پرسشنامه سنجش سواد سلامت جمعیت شهری ایران (۱۸ تا ۶۵ سال)
Health Literacy for Iranian Adults (HELIA)

الف) مشخصات پاسخگویان:

1- سن: سال

2- جنسیت:

1- زن ☐

2- مرد ☐

3- میزان تحصیلات: (به سال ذکر شود)

4- شغل:

1- شاغل ☐

2- بی کار ☐

3- خانه دار ☐

4- بازنشسته ☐

5- دانش آموز/دانشجو ☐

6- سایر (لطفاً ذکر شود):

5- وضعیت تاهل:

1- متاهل ☐

2- مجرد ☐

6- مطالب مربوط به سلامت و بیماری را بیشتر از چه طریقی به دست می آورید؟

1- پرسیدن از پزشک و کارکنان بهداشتی و درمانی ☐

2- اینترنت ☐

3- تلفن گویا ☐

4- رادیو و تلویزیون ☐

5- روزنامه، نشریه و مجلات ☐

6- پرسیدن از دوستان و آشنایان ☐

7- کتابچه، جزوه، بروشورهای آموزشی و تبلیغی ☐

8- شبکه های ماهواره ای ☐

9- نمی دانم باید از کجا اطلاعات مورد نیازم را به دست آورم. ☐

ب) گویه های اصلی:

برای هریک از سؤالات زیر، فقط یک گزینه را انتخاب نمایید.

گویه ها	کاملاً آسان است	آسان است	نه آسان است، نه سخت	سخت است	کاملاً سخت است	ردیف
خواندن مطالب آموزشی در خصوص بهداشت و سلامت (کتابچه، جزوه، بروشورهای آموزشی و تبلیغی) برای من آسان است.	5	4	3	2	1	1
خواندن دستورات کتبی خاصی که پزشکان، دندانپزشکان و کارکنان بهداشتی در مورد بیماری ام به من می دهند برای من آسان است.	5	4	3	2	1	2
خواندن فرم های پزشکی و دندانپزشکی (مانند فرم پذیرش بیمار، رضایت نامه، تشکیل پرونده و غیره در بیمارستان ها و مراکز درمانی) برای من آسان است.	5	4	3	2	1	3
خواندن نوشته های برگه راهنما و آمادگی قبل از انجام آزمایش، سونوگرافی یا رادیولوژی برای من آسان است.	5	4	3	2	1	4
گویه ها	همیشه	بیشتر اوقات	گاهی از اوقات	به ندرت	به هیچ وجه	ردیف
من می توانم اطلاعات بهداشتی و درمانی مورد نیاز خود را از منابع مختلف به دست آورم.	5	4	3	2	1	5
من می توانم اطلاعات مربوط به تغذیه سالم را به دست آورم.	5	4	3	2	1	6
من می توانم اطلاعات مربوط به سلامت روان مثل افسردگی و استرس را به دست آورم.	5	4	3	2	1	7
من می توانم اطلاعات مربوط به بیماری مورد نظر خود را به دست آورم.	5	4	3	2	1	8
من می توانم اطلاعات مورد نیاز در خصوص برخی مشکلات مربوط به سلامتی و بیماری ها مثل فشارخون بالا و نیز قند و چربی خون بالا را به دست آورم.	5	4	3	2	1	9
من می توانم اطلاعات مربوط به مضرات و خطرات مصرف دخانیات را به دست آورم.	5	4	3	2	1	10
گویه ها	همیشه	بیشتر اوقات	گاهی از اوقات	به ندرت	به هیچ وجه	ردیف
توصیه های مربوط به تغذیه سالم را متوجه می شوم.	5	4	3	2	1	11
توضیحاتی را که پزشک در خصوص بیماری ام ارائه می دهد، متوجه می شوم.	5	4	3	2	1	12
معنی و مفهوم مطالب نوشته شده در فرم های پزشکی و دندانپزشکی (مانند فرم پذیرش بیمار، رضایت نامه، تشکیل پرونده و غیره در بیمارستان و مراکز درمانی) را متوجه می شوم.	5	4	3	2	1	13
معنی و مفهوم علایم و مطالب نوشته شده بر روی تابلوهای راهنما در بیمارستان ها، درمانگاه ها و مراکز بهداشتی را متوجه می شوم.	5	4	3	2	1	14
نحوه مصرف دارو که روی بسته بندی داروها نوشته شده را متوجه می شوم.	5	4	3	2	1	15
مزایا، و معایب روش های درمانی تجویز شده توسط پزشک را متوجه می شوم.	5	4	3	2	1	16
معنی و مفهوم مطالب نوشته شده در برگه راهنمای قبل از انجام آزمایش، سونوگرافی یا رادیولوژی را متوجه می شوم.	5	4	3	2	1	17

ردیف	گویه‌ها	همیشه	بیشتر اوقات	گاهی از اوقات	به ندرت	هیچ وقت
18	درستی اطلاعات ارائه شده مرتبط با سلامتی در اینترنت را می‌توانم ارزیابی کنم.	5	4	3	2	1
19	درستی اطلاعات ارائه شده در مورد سلامتی توسط تلویزیون و رادیو را می‌توانم ارزیابی کنم.	5	4	3	2	1
20	درستی توصیه‌هایی که دوستان و بستگان در مورد سلامتی به من ارائه می‌دهند را می‌توانم ارزیابی کنم.	5	4	3	2	1
21	می‌توانم اطلاعات بهداشتی را که آموخته‌ام به دیگران منتقل کنم.	5	4	3	2	1
ردیف	گویه‌ها	همیشه	بیشتر اوقات	گاهی از اوقات	به ندرت	هیچ وقت
22	با دیدن علائم بیماری می‌دانم به کجا و یا به چه کسی مراجعه کنم.	5	4	3	2	1
23	وقتی دکتر توصیه می‌کند که "کپسول آنتی بیوتیک را سه بار در روز و سر ساعت مصرف کنید"، فاصله زمانی 8 ساعته را رعایت می‌کنم.	5	4	3	2	1
24	داروهایی که پزشک برای بیماری ام تجویز نموده است را بدون اجازه او قطع نمی‌کنم، حتی اگر علائم بیماری از بین رفته باشد.	5	4	3	2	1
25	اگر فرد یا افرادی از بستگان درجه اول من به برخی سرطان‌ها (مانند سرطان پروستات، پستان، دهانه رحم و روده بزرگ و غیره) مبتلا شده باشند، برای معاینه به پزشک مراجعه می‌کنم.	5	4	3	2	1
26	از انجام کارها و یا مصرف موادی که باعث افزایش فشارخون می‌شود، پرهیز می‌کنم.	5	4	3	2	1
27	من حتی اگر علامتی از بیماری نداشته باشم، برای چکاپ (معاینات دوره‌ای) سالانه به پزشک مراجعه می‌کنم.	5	4	3	2	1
28	در هر کار و موقعیتی، مراقب سلامتی خود هستم.	5	4	3	2	1
29	اگر در خصوص بیماری خود سؤالی برایم پیش بیاید، از کادر پزشکی و بهداشتی - درمانی می‌پرسم.	5	4	3	2	1
30	لبنیات (شیر، ماست، پنیر و غیره) را با توجه به درصد چربی موجود در آن خریداری می‌کنم.	5	4	3	2	1
31	از انجام کارها و یا مصرف موادی که باعث افزایش وزن می‌شود، پرهیز می‌کنم.	5	4	3	2	1
32	در طول رانندگی از کمربند ایمنی استفاده می‌کنم.	5	4	3	2	1
33	هنگام خرید مواد غذایی به ارزش غذایی آن‌ها توجه می‌کنم.	5	4	3	2	1

© 1393. تمامی حقوق مادی و معنوی این پرسشنامه متعلق به پژوهشکده علوم بهداشتی جهاددانشگاهی است. به منظور استفاده از این پرسشنامه کافی است به مقاله ذی ربط ارجاع داده شود.

Montazeri A, et al. Health Literacy for Iranian Adults (HELIA): development and psychometric properties. Payesh 2014;13:589-600

کار برگ محاسبه امتیازات و رتبه بندی
پرسشنامه سنجش سواد سلامت جمعیت شهری ایران (18 تا 65 سال)
Health Literacy for Iranian Adults (HELIA)

- امتیاز خام هر فرد در خرده سنجش ها از جمع جبری امتیازات به دست می آید؛ سپس برای تبدیل این امتیاز به طیف صفر تا 100 از فرمول زیر استفاده می شود:

مثال: برای فردی که نمره خام 8 را در بعد خواندن کسب کرده است، امتیاز سواد سلامت در این بعد بدین شکل محاسبه خواهد شد:

$$\frac{\text{نمره خام به دست آمده} - \text{حداقل نمره خام ممکن}}{\text{حداکثر امتیاز ممکن} - \text{حداقل امتیاز ممکن}} \times 100 = \frac{8 - 4}{20 - 4} \times 100 = 25$$

برای محاسبه امتیاز کل: امتیازات خرده سنجش ها (بر اساس طیف صفر تا 100) جمع شده و بر تعداد خرده سنجش ها (5) تقسیم می شود.

مثال: برای فردی که از 100 نمره در بعد خواندن 25، در بعد دسترسی 20، در بعد فهم و درک 30، در بعد ارزیابی 15 و در بعد تصمیم گیری 10 امتیاز را کسب کرده است، امتیاز کلی عبارت خواهد بود از:

$$\frac{25+20+30+15+10}{5} = 20$$

جداول طیف امتیازات خام و رتبه بندی مخاطبان

جدول 1: امتیازات خام			
طیف امتیازات خام		تعداد گویه	خرده سنجش
حداکثر امتیاز ممکن	حداقل امتیاز ممکن		
20	4	4	خواندن
30	6	6	دسترسی
35	7	7	فهم و درک
20	4	4	ارزیابی
60	12	12	تصمیم گیری و رفتار
165	33	33	امتیاز کل

جدول 2: رتبه بندی سطح سواد سلامت مخاطبان		
رتبه	طیف امتیاز برای خرده سنجش ها و کل پرسشنامه	
	حداکثر	حداقل
ناکافی	50	0
نه چندان کافی	66	50/1
کافی	84	66/1
عالی	100	84/1

مرکز تحقیقات سنجش سلامت
 پژوهشکده علوم بهداشتی جهاد دانشگاهی